

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Anthropologia Anatomico-Physica

Baumer, Johann Wilhelm

Francofurti, 1784

VD18 11680695

Cap. II. De masticatione, deglutitione, digestionem, atque organis eas
perficientibus.

urn:nbn:de:gbv:45:1-16622

stentatio pendeant; earum primo, dein naturali ordine reliquarum rationem habiturus sum, præmissa vel adposita quolibet loco succincta accurataque organi, actionem aliquam præstantis, descriptione; nisi sub genere suo iam descriptum sit.

CAP. II.

De masticatione, deglutitione, digestionem, atque organis eas perficientibus.

§. I.

Alimentorum, vel cibi potusque, desiderium appetitus, & distinctis nominibus *fames* atque *sitis* nominatur. Secretionibus atque excretionibus, a pastu potusque, rite peractis, & humoribus alimentariis imminutis, ac quodammodo alteratis, appetitus naturaliter redit, cuius finis *satietas* est, quam consecuti, optima etiam fercula potusque fastidimus, atque a nociva ingluvie prudenter abstinemus. In lingua, faucibus, œsophago atque ventriculo sitis, atque etiam in hoc famis sedes est; quando scilicet, ob excretiones peractas, humorum spissitudinem, largiorem ciborum siccorum, vel salforum, esum, potulentorum defectum, sales dicta loca stimulant, atque in illis, ob alibilium humorum defectum, sensus ingratus percipitur.

Appetitus.

§. II.

*Eum in-
virantia
ac proster-
nentia.*

Appetitum recta ventriculi actio, salivæ atque liquoris gastrici stimulus, corporis exercitationes, excretiones rite succedentes, consuetudo, gratorum alimenterum aspectus, digestiva atque evacuantia, tempestive sumta, excitant. Polyphagia, ventriculi cruditas atque atonia, vita deses, excretiones imminutæ, ebrietas, spirituosorum phlogisticorum, fumi Nicotianæ, atque alcalinorum, abusus eum prosternunt, vel saltim imminuunt.

§. III.

*Mastica-
tio.*

Ciborum comminutionem, dentibus incidendo, perforando, ac conterendo, pro diversa sua structura, agentibus, perficiendam, masticationem dicimus. Ad hanc præstandam primo diductione maxillæ, ob interpositam cartilaginem tanto mobiliore, a mala, musculorum digastricorum atque latissimi colli ope, atque dein valida illius adductione, quam crotaphitæ, masseteres atque pterygoidei interni ac externi perficiunt, opus est, linguæ, buccarum labrorumque musculis ad hanc actionem simul concurrentibus. A masticationis neglectu ciborum digestio læditur, & quandoque nociva v. c. ossium festucæ, piscium spinæ &c. in œsophagum, non sine periculo, deferuntur. Dentibus firmandis, & malis ac maxillæ tegendis *gingivæ* inserviunt, quæ ex communi oris membrana & maxillæ mala-

rumque membrana factæ atque copiosissimis vasculis sanguiferis, ruborem præstantibus, fructæ sunt.

§. IV.

Platysma myoides, latissimus colli, car- *Musculi.*
neus, latus ac tenuis est, a musculis pectorali, deltoide atque colli vertebris originem sumens, maxillam amplectitur, fibrasque labro, genis, atque versus aures, mittit. Vid. *Barthol. Eustachii* tab. anat. XXX. lit. u. *Musculi digastrici*, sub colli latissimo latentes, ex incisura, sub processibus mastoideis, orientes, superiore ventre ad ossis hyoidei latera descendunt, in medio suo tendinei fiunt, atque dein altero ventre, recto itinere, ascendentes internæ menti synchondrosi inferuntur. Medio suo tendine musculos stilo-hyoideos transeunt, ibique duas aponeuroses emittunt, quarum una cum musculis sterno-stilo- & mylohyodeis in concursu suo connectitur, atque altera ad ossis hyoidei basin excurrit. Vid. *B. Eustachii* tab. anat. XXXII. lit. r. r. & tab. XXXV. m. a. a. n. A ventre eorum secundo portio quædam sæpius abludit, cum eodem ventre, vel portione digastrici alterius lateris abscedente, se coniungens. Vid. *Memoires de l'Acad. R. de Sciences* 1742. p. 237. sur l'usage des muscles digastrique, de la mâchoire inferieure dans l'homme. *Crotaphitæ*, temporales, perieranio involuti, ambitu tenui, fere circulari, a tota temporum regione partim tendinosi, partim carnosî,

incipientes, ac fibris antrorsum rectis, retrorsum obliquis, in angustum collectis, crassiores, & circa medium suum sensim tendinei facti, ad externa maxillæ latera descendunt, atque processui coronoidi, atque angulo pone illum, inseruntur. Vid. *B. Eustachii* tab. anat. XXXII. lit. l. 1. & tab. XLI. fig. 1. lit. B. fig. 3. lit. A. *W. Comper* anat. C. H. append. tab. VIII. lit. L. *Masseteres*, manducatorii, sunt crassi, duplici fibrarum strato gaudentes, quorum unum tendinosum ab anteriore inferioreque processu malæ parte, alterum carnosum a toto inferiore atque interiore zygomatis margine oritur, partim recta, partim oblique ad maxillam sese demittens, ei a processu coronide ad angulum usque immittitur. Vid. *B. Eustachii* tab. anat. XLI. fig. 1. lit. D. *W. Comper* l. c. lit. N. *Pterygoidei externi* a lamina pterygoidea externa, vicinaque ossis sphenoidis parte, tendinosam originem ducentes, tenues ac latiusculi sunt, atque internis apophysium condyloidum angulis, seu maxillæ collis, inseruntur. Vid. *B. Eustachii* tab. anat. XLI. fig. XIII. lit. Δ. *W. Comperi* anat. C. H. append. tab. IV. lit. f. Externi singuli agentes maxillam ad latus detorquent, sed in actione coniuactim constituti eam antrorsum ducunt atque attolunt. *Pterygoidei interni* ex ipsis processuum pterygoidearum cavitatibus oriuntur, atque in iis latentes, superficiei internæ atque inferiori maxillæ, e masseterum regione, inseruntur. *B. Eustachii* tab. anat. XLI. fig.

XIII. *W. Comperi* anat. C.H. append. tab. IV. lit. g. *M. Ferrein* sur les mouvemens de la machoire inferieure, dans les Memoires de l'Acad. R. des Sciences 1744. p. 579.

§. V.

Inter masticandum ex parotidibus, per *Saliva & ductum stenonianum*, ex glandulis maxil- *seri in ore* laribus per ductus Wathonionos, saliva, *secretio.* atque ex glandulis sublingualibus aliis partium oris internarum v. c. labrorum, membranae palati, malarum atque uvulae glandulis ferolis ferum arteriosum in primis feceruntur, cibisque admiscentur. *Jo. Andr. Ruyschii* diff. de naturali constitutione salivae. Halae Magd. 1751.

§. VI.

Labra vel labia duo, ex musculis potissimum structa, *Labra.* extus tegumentis communibus, intus oris membrana, sub qua glandulae simplices serosae latent, tecta sunt. Labrum superius, sub nasi septo, inferius, ad dentium incisorum radices, ligamentum proprium, frenuli nomine veniens, habent. Prolabia, papillis nerveis copiosissimis donata, admodum sensilia sunt. Tam ad loquelam formandam, quam ad alimenta sumenda, cibosque, sub manducatione, in ore retinendos, egregiam nobis operam labra praestant.

§. VII.

Ad labrorum musculos sequentes referuntur: *Musculus orbicularis*, vel oris *sphincter* *Eorum musculi.*

Elev, ipsa labra constituens, cuius fibræ in horum angulis decussatim positæ sunt; quam ob causam a Winslovio in duos semicirculares divisus fuit. Abductorum duo paria sunt, nimirum zygomatici & buccinatores. *Zygomatici* a zygomatis ossibus orientes, vicinisque musculis varie implexi, labrorum angulis inseruntur. In duos fasciculos musculi hi subinde dividi possunt, quorum duo superiori labro, ac tertius eius angulo, sese inserunt. Præter hos, quartus, ab osse iugali ortum ducens, atque ad incisivum pergens, rarius observatur. Vid. *J. B. Morgagni* advers. anat. II. p. XXVIII. *Buccinatores*, vel malarum musculi, partim ab anteriore inferioreque processu maxillæ coronoidis parte, partim ad dentium molarium postremorum, malarum & maxillæ, radices ortum ducentes, labrorum angulis inseruntur. Elevatorum communium par unum, canini, ac propriorum paria duo, incisivi superiores & inferiores, inveniuntur. *Canini* supra dentes caninos, sub zygomaticis ossibus, in malarum ossibus originem sumentes, & oblique descendentes, cum labrorum angulis committuntur. *Incisivi superiores* a malarum ossibus, mox sub orbita, duplici capite orientes, nasi alam proxime transeunt, illique fibras impertientes, oris sphincteri, circa dentes incisivos superiores, inseruntur. *Incisivi inferiores*, vel elevatores labri inferioris Cowperi, infra dentes incisivos, sub gingivis, a maxilla ortum ducentes, in menti cutem de-

scendunt. Depressorum vicibus duo musculi triangulares ac quadratus funguntur. *Triangulares*, ex lateralibus imisque maxillæ partibus orientes, ad orbicularis musculi angulum utrimque ascendunt. *Quadratus*, vel *mentalis*, ex fibris reticulatis compositus, a parte maxillæ anteriore lato principio ortum ducens, toti margini orbicularis inferiori inseritur, atque triangularibus interiacet. Vid. *Sanctorini* observationes anatom. tab. I. *W. Comperi* in anat. C. H. appendice tab. VIII. *Barthol. Eustachii* tab. anat. XXXI. fig. I. & III. *Alb. de Haller* icon. anat. fasc. III. tab. II. & fasc. VIII. tab. I.

Obs. In subiectis torosioribus alia adhuc fibrarum muscularium strata, v. c. *musculus risorius*, a subcutaneo exurgens, &c. reperiuntur. Arbitrante *J. B. Morgagno* adversar. anat. II. animadvers. XII. faciei musculos non omnes omnibus eodem numero ac modo contigisse, mirari haud convenit; cum admirabilis facierum varietas inde deducenda sit.

§. VIII.

Palati membrana, crassa, copiosis glandulis serosis, multisque vasis gaudens, malas ac ossium palati periossteum in ore obducit, atque cum dictis ossibus ope fibrarum vasorumque, per foraminula ad nares usque penetrantium, cohæret, partim vero versus uvulam, veli instar, pendula est, ibique velum, vel claustrum, palati nomi-

Palati
membrana.

natur; quia a posterioribus narium cavitatibus deglutienda arcet. Parvos etiam quosdam musculos v. c. palatino & pterygo-staphylinos internos atque externos, ut & uvulæ azygon, in duplicatura sua velum hoc concludit.

§. VIII.

Uvula.

Uvula, uva, columella, homini data, rarissime duplex, est pars parva, conica, in parte palati posteriore, supra linguæ radicem, inter duos palati arcus atque tonsillas, a velo palatino pendula. Cum eius musculus azygos valde exiguus sit, a veli palatini membrana maxime formatur, atque, duorum ligamentorum interventu, cum palati ossibus cohæret. De eius glandulis vid. *Frid. Ruyschii thesaur. anat. X. p. XII.* Musculis |glosso-palato-ptyerygo-pharyngo-falpingo-staphylinis uvula movetur. *Glosso-staphylini*, seu potius *glosso-palatini*, utrimque ex linguæ radice orientes, atque versus palatum ascendentes, in arcu veli palatini anteriore desinunt. *Palato-staphylini* ad osium palati iuncturam principio lato utrimque orientes, atque a musculorum pterygo-staphylinorum fibris acuti, ac inter se iuncti, sensim angustiores fiunt, atque, trianguli figuram æmulantes, descendunt, ac parti uvulæ superiori inseruntur. *Pharyngo-staphylini*, e pharyngis lateribus utrimque provenientes, atque cum thyropharyngeis lateraliter cohærentes, in veli palatini arcu posteriore terminantur. *Pte-*

rygo-staphylini, a suprema processus pterygoidei atque anteriore tubæ parte ortum ducentes, ac inter utramque illius laminam descendentes, tendine super laminæ interioris corniculam reflexo, quasi per trochileam sursum feruntur, atque in arcum veli palatini anteriorem inferuntur. *Salpingo-staphylini interni*, pterygo-staphylinis maiores, ab ossea tubæ portione originem ducentes, & oblique ascendentes, eundem insertionis terminum agnoscunt, uvulæ azygos, linea alba divisus, a palato-staphylini tergo locatus, ex ossium palati iunctura tendineus oriens, medium uvulæ carnis ac tenuis occupat. Vid. *B. Eustachii* tab. anat. XLI. *W. Comperi* anat. C. H. append. tab. IV. lit. dd. ee.

§. X.

Saliva est humor saponaceæ indolis, *Saliva in-*
pellucidus, in statu naturali insipidus atque *doles.*
inodorus, in supra citatis glandulis salivalibus, copiosos quinti nervorum cerebri paris ramulos recipientibus, ex sanguine arterioso secretus. In loco aëre vacuo multas bullulas emittit, ignis calore non concrefcit, cum salibus acidis atque alcalicis haud notabiliter effervesct, farinaceis ac dulcibus fermentationem inducit, ipsaque, in loco calido servata fermentescit, acescit, & denique, putredinem concipiens, fœtorem spargit. In examine chemico, præter insignem aquæ copiam, salis fixi portionem largitur. Extra masticationis tempus ori

humectando, ac linguæ motui facilitando, saliva inservit. Inter masticandum, salinas atque oleosas alimentorum particulas solvendo, gustui famulatur, ipsam masticationem deglutitionemque faciliat, ac universale alimentorum, quo intimius recludantur, menstruum constituit. Irritantia ore detenta, maxillæ agitatio, quin, propter ramorum quinti nervorum cerebri paris consensum, gratus alimentorum visus odorque salivam movent.

§. XI.

Oesophagus.

Gula, œsophagus, cuius summum pharynx, fauces, atque extremum stomachus dicitur, primarum viarum quasi principium est, atque ab ore, pone arteriam asperam, ad sinistram tamen latus paullulum vergens, ad ventriculum, quocum circa præcordia commissus est, fertur, atque alimenta recipit. Ex tunica cellulosa, muskulosa, spirali- bus ac longitudinalibus fibris prædita, vasculo- nervosa atque villosa, plicas cum nervea longitudinales formante, ita constructus est, ut tunicis veris cellulosa interposita sit. A carotidibus, aorta, intercostalibus atque cœliaca ramos arteriosos accipit. Ad iugulares, venam azygon atque coronarias ventriculi radices eius venosæ abeunt. Sub tunica villosa copiosæ parvæ glandulæ, in primis in suprema pharyngis parte, latent, atque haud raro cum osculo suo excretorio in conspectum veniunt. A parivago nervi eius originem sumunt, qui in interiorem

gulæ membranam papillas nerveas emittunt, quæ vero, propter exilitatem suam, sine prægressa præparatione, haud facile in conspectum prodeunt. Vid. *Fr. Ruy-schii* thesaur. anat. VIII. p. XVI. Musculis a processu stiliformi, ossibus cranii, (sphenoidæ & occipitali) tuba Eustachiana, maxilla & lingua oriundis, seu stilo-cephalopterygo-salpingo-mylo-glossæ & palatopharyngeis diducitur, atque ab œsophageo, seu gulæ sphinctere, constringitur.

§. XII.

Musculi *stilopharyngei* a processuum styloidum principiis, *cephalopharyngei* ab apophysibus ossis occipitis anterioribus, cum osse sphenoidæ coherentibus, *pterygopharyngei* vel *sphenopharyngei* a processibus pterygoideis atque a processibus ossis sphenoidæ spinosis, *salpingopharyngei* ab Eustachii tubis, *mylopharyngei*, tonsillas complectentes, a maxilla pone dentem molarem ultimum, & *glossopharyngei* a linguæ lateribus orientes, *mylopharyngei* a maxilla, pone ultimum dentem molarem, ortum trahentes atque tonsillam amplectentes ad pharyngis latera descendunt. Ad myloglosseos a nonnullis referuntur. Qui in posteriore pharyngis parte ad unum omnes terminantur. *Oesophageus* ab osse hyoide, atque laryngis cartilaginibus, thyroidea & cricoidea, utrimque ortum ducens posteriorem gulæ partem amplectitur, ibique linea alba, seu tendine, interdum vix obser-

Gula
musculi.

vabili, distinguitur, vid. *J. B. Morgagni* adversar. anat. II. p. XLIV. epist. anat. VIII. art. V. epist. XI. art. IX. ob multiplicem huius musculi originem, in hyo-thyro- & cricopharyngeum *Valsalva* illum divisit. Vid. eius tr. de aure hum. & uvulae atque pharyngis musculis, Bonon. MDCCV. *B. Eustachii* tab. anat. XLII. fig. IV. & VI. *W. Comperi* anat. C. H. append. tab. IX. fig. XXXVIII. lit. B. D. E.

§. XIII.

*Degluti-
tio.*

Linguae opera cibi, dentibus comminuti, orisque humoribus subacti, glotide depressa, sublatoque palati velo cum uvula, ne quid in laryngem cum periculo decidat, vel per nares redeat, in pharyngem conjiciuntur, successivaque oesophagi actione in ventriculum deferuntur, quam actionem deglutionem, vel devorationem, nominant, sub qua os hyoides cum annexis primo sursum atque antrorsum, dein deorsum retrorsumque ducitur.

§. XIII.

Abdomen.

Abdomen viscera sua continens, extus integumentis communibus tectum, ex musculis a fibrarum suarum directione nomen trahentibus, nimirum transversis, oblique ascendentibus, oblique descendentibus, rectis atque pyramidalibus structum, intus peritoneo inclusum, a coxis ac pube ad praecordia usque extenditur, imamque eius par-

tem pelvim nominant. *Linea alba*, a sterno, per abdominis medium, ad ossium pubis iuncturam descendens, ex horum musculorum tendinibus inter se mire complicatis conficitur, eiusque medium *umbilicus* occupat. In parte musculi oblique descendentis *annulus* est, quem in viris funiculus spermaticus, in feminis ligamentum uteri rotundum penetrant. A mammariis, intercostalibus, lumborum vasis atque epigastricis vasa sua sanguifera, a nervis dorsalibus atque lumborum nervos suos habet.

§. XV.

Par musculorum abdominalium *rectum* Musculi abdominales, vasa & nervi. obliquis crassius, in pubis ossibus ortum sumens, & duas distinctiones tendineas supra umbilicum, unamque infra eum, totum musculum non semper penetrantes, habens, digitalibus extremitatibus sterno ac tribus ultimis costis veris ac primæ spuriae inferitur. Vid. *M. Bertin* sur l'usage des éneruations des muscles droits du bas-ventre, dans les Memoires de l'Acad. Royale des Sciences 1746. p. 585. *Par oblique descendens* processibus digitalibus carnosotendinosus a costis quinta usque ad duodecimam oriens, atque cum ferrato antico maiori in pectore, & versus dorsum cum dorsi latissimo connexionem admittens, aponeurosi sua cum linea alba, spina ilei & osse pubis committitur. *Par oblique ascendens* ex ossium ilei ambitu oriens lineæ albæ atque inferioribus costarum spuriarum mar-

ginibus inferitur. *Par transversum*, sub præcedente latens, atque abdomen, fasciæ instar, circumdans, a crista ilei, lumborum processibus, costisque spuriiis originem sumit, & sub recto, cum linea alba committitur. *Par pyramidale*, paris recti fuc-centuriatum, valde exiguum, ad os pubis iuncturam exoriens atque ad tres quatuorve digitos recta assurgens in linea alba finitur. Interdum nonnisi unicum, rarius tres musculos constituit, & quandoque prorsus deest; & tunc inferior paris recti extremitas solito crassior esse solet. Ligamentum abdominis suspensorium primo a Fallopio, & post eum, a *Poupartio* in actis Acad. Regiæ Scientt. Paris. MDCCV. descriptum inter os pubis atque ilei spinam positum, musculum psoas, vasa cruralia &c. transmittit. A lumborum vasis, intercostalibus, mammariis atque epigastricis arteriæ & venæ, a lumborum & dorsi nervis abdominis nervi veniunt. Vid. *B. Eustachii* tab. anat. XXXIX. lit. n. tab. XXXV. lit. A. & tab. XXXIII. lit. q. *W. Comperi* myctomiæ tab. XXXI. & tab. XXXII. *Alb. de Haller* icon. anat. fasc. VI. tab. I. *Winslow* dans les Memoires de l'Acad. Royale des Sciences 1726. p. 252.

§. XVI.

Diaphragma.

Diaphragma, septum transversum, est membrana crassa, in ambitu musculosa, in centro tendinea, thoracem ab abdomine transversim & oblique separans. Superius

pleura, inferius peritoneo tecta est. Anteriorius processui ensiformi, ad latera costis, inferius ac posteriorius productionibus tendinosis, dextra brevior secundæ lumborum vertebræ, sinistra longior tertię ac quartę eorum adhæret. Arterias ab aorta vel cœliaca, subclavia aut mammaria, intercostalibus atque lumborum arteriis habet, quæ diverso reptatu per partem eius musculosam atque tendineam discurrunt. Venarum radices cavæ, venæ sine pari atque subclaviæ mittit, vasis lymphaticis donatum est, duosque nervos magnos, diaphragmaticos, seu phrenicos, utrimque a colli vertebralibus oriundos, aliosque minores a pari intercostali vagoque accipit. Foramen ovale in sinistro eius latere gulæ & paris vagi, rotundum in dextro venæ cavæ inferioris, transitui destinata sunt, & ubi cum ultima costa cohæret, a nervo intercostali utrimque penetratur. Vid. *Senac. sur le diaphragme. Memoires de l'Academie Royale des Sciences* 1729. p. 163. tab. 1. *Alb. de Haller* diss. de musculis diaphragmatis, Bernæ MDCCXXXIII. *Eiusd.* Icones anat. fascic. I. tab. 1.

§. XVII.

Peritoneum, a *περιτεινω* circumtendo *Peritonium* dictum, est membrana tenuis ac lævis, *neum.* firma tamen, abdominis carnem ab interiori parte finiens, atque omnia fere eius viscera, veluti vagina, includens. Duplici lamina, vera interiori, atque cellulosa exteriori,

constat, nec eadem ubique crassitie gaudet. Arteriæ & venæ ad epigastricas, mammarias, lumborum atque diaphragmaticas referendæ sunt. Nervos a dorsalibus, lumborum atque ossis sacri nervis habet. Speciatim ventriculum, intestina, mesenterium, omentum, hepar, lienem, pancreas atque iterum involvit, quæ viscera ideo in peritonei duplicatura sita esse dicuntur. Renes, uréteres, chyli cisternam maioraque abdominis vasa ab anteriore, atque vesicam urinariam a superiore parte saltim tegit. In eius complicatione, non duplicatione, vasa umbilicalia decurrunt. Varia v. c. hepatis, vasorum umbilicalium, intestinorum, uteri lata aliaque minora ligamenta constituit, rotunda uteri ligamenta involvit, atque telam cellulofam, sic dictum processum, funiculum spermaticum testesque involventem, extra abdomen demittit. Vid. *Jo. Duglassii* descriptio peritonei & membranæ cellularis, cum *E. F. Heisteri* annotationibus, Helmstad. MDCCXXXIII. *Frid. Wilb. Hensingii* diss. de peritoneo, Gießæ MDCCXLII. *Dn. Henr. Aug. Wrisberg* de peritonei diverticulis, Gœtt. MDCCLXXX.

§. XVIII.

Ventriculus. *ob.* Ventriculus, statim sub diaphragmate, *lus.* inter lienem ac hepar, positus, est viscus membranofum, cavum, ex consimilibus, quam œsophagus, cuius insignis quædam dilatatio est, tunicis, præter externam communem musculoſa, vasculoſo - tendinea &

villosa, interpositis cellulosis constans, alimentorum receptaculum est, atque orificio superiori sinistro, cardia, cum œsophago, atque dextro cum intestino summo cohæret, quod *πυλωρον* Græci nominant, quoniam, portæ instar, in inferiores partes digesta demittit. Hic, fundo ventriculi paullo altius locatus, fibrarum circularium satis robustarum strato, sphinctere, nec non valvula, seu ruga notabili, ex fibris transversis interioribusque ventriculi tunicis facta, gaudet. Alimenti digerendis viscus hoc destinatum est. Vid. *B. Eustachii* tab. anat. X. fig. II. *F. Ruysch.* thesaur. anat. II. tab. V. fig. 1. *W. Comperi* anat. C. H. tab. XXXIV. fig. V. & tab. XXXV. fig. I-VII. *Dn. Helvetius* dans les Memoires de l'Acad. Royale des Sciences 1719. p. 444. *Dn. Levelingii* diss. de pyloro, Argent. MDCCLXIV. De stratis tunicæ muscularis ventriculi vid. l'Histoire de l'Academie Royale des Sciences 1761. p. 61. Memoires p. 360.

§. XVIII.

Nervi a pari vago, imprimis ad orificium ventriculi sinistrum intrantes, a quibus magna huius visceris sensibilitas pendet, satis insignes sunt; præter hos etiam alios minores a pari intercostali per gangliorum semilunarium filamenta accipit. Nervis paris octavi ligatis vel discissis, ventriculi vis vel ad tempus, vel prorsus tollitur. Ab arteria cœliaca gastrica superior, coronaria dicta, atque gastrica dextra duodenalem emit-

Eius nervi, vasa & liquor gastricus.

tens, a splenica vero gastrica sinistra, nec non arteriæ breves atque pyloricæ sunt. Vena coronaria, gastrica sinistra ac venæ breves, mediante vena splenica, sanguinem venæ portarum advehunt. Sub extima ventriculi tunica venæ lymphaticæ latent, & ventriculo luci opposito, glandulæ circa pylorum in conspectum prodeunt. Arteriæ visceri huic nutriendo, ac liquori gastrico secernendo, & utrumque vasorum sanguiferorum genus, multas anastomoses inter se nectens, illi fovendo destinata sunt. Ex arteriolis ventriculi serosis glandulisque Ruyshii spurii liquor gastricus secernitur, atque, nervulorum ope, spiritibus animalibus ditatur. Liquor hic pellucidus, spumofus atque subsalsus est, & cum saliva deglutita ciborum digerendorum menstruum constituit.

§. XX.

*Eius con-
nexa.*

In latere sinistro vasis brevibus ventriculo lien annectitur, dextrumque eius latus hepar claudit, & utrumque hoc viscus, super eo paullulum ingrediens, digestionem calore iuvat. Præterea a septo transverso superius, atque a musculis abdominalibus antè, ventriculus alternis motibus comprimitur, id quod cibus digerendis egregium quoque adminiculum præstat.

§. XXI.

Digestio.

Dum alimenta in ventriculo per iustum tempus commorantur, calore foventur,

saliva ac liquore gastrico macerantur, aëris elastici vim experiuntur, atque a motu peristaltico atteruntur, eorum solutio atque cum liquoribus animalibus commixtio, seu digestio, peragitur. Causæ cibum iusto citius expellentes, naturali calore & tono ventriculum privantes, aut alia ratione lædentes, salivæ & liquoris gastrici secretionem turbantes, atque indolem eorum naturalem depravantes, digestionem, aliasque secretiones illa nixas, non sine magno valetudinis detrimento, pervertere, manifestum est. Vid. l'Histoire de l'Acad. Royale des Sciences 1719. p. 41. Jo. Andr. Segneri diff. de ciborum digestionem. Gœtt. MDCCLII. Dn. Protasow in diff. de actione ventriculi humani in ingesta, Argent. MDCCLXIII.

§. XXII.

Ex ventriculo cibi non prius per pylorum contractum ad intestina deferuntur, quam postquam, amissa pristina mixtione & structura, in mucosum & quasi pultaceum liquamen resoluti sunt, quod chymi nomen recipit, & motu ventriculi peristaltico per pylorum cedentem in duodenum exprimitur. Fluidissima quædam, ante chymi exitum, partim a ventriculi venulis absorbentur, partim per pylorum in intestina effluunt. *Chymus.*

Obs. Quædam alimenta, etiam post digestionem, odorem atque colorem suum quodammodo retinent, quod v. c. in asparago,

allio, cepis, raphano, opuntiae fructu, rhabbaro, croco, rubia tinctorum &c. partim olfactu, partim visu, percipimus.

CAP. III.

De chylificatione & visceribus illi servientibus.

§. I.

Intestina. **L**ongus, a pyloro incipiens, & in ani orificio desinens, membranaceus canalis intestinorum nomine venit. Sacco membranaceo, peritoneo, inclusa, notabili discrimine in tenuia atque crassa a natura divisa sunt, & in orbes plus minusve collecta per peritoneum atque membranulas cum mesenterio connectuntur. Ad illa duodenum, Celso summum, jejunum atque ileon, Celso tenuius, pertinent, hæc vero cæcum, colon, Celso laxius, & rectum complectuntur. Ad ventriculi similitudinem, ex tunica membranacea seu communi, musculosa longitudinalium ac circularium fibrarum, vasculoso-nervea, atque villosa structa sunt; intercurrentibus inter tunicas veras cellulosis, spuriiis, seu membranulis. Villosa ex minimis vasculorum nervulorumque extremitatibus constat. Tunicae hæ a *Ruyfchio* ep. anat. XI. tab. XII. fig. I. & II. delineatae sunt.

Obs. Intestinorum planum corporis peripheriam in eodem subiecto æquare, perhibent.